

Jaunais TAP portāls – instruments sabiedrības līdzdalības veicināšanai

Publicēts pirms vairāk nekā 3 gadiem

Publicēts: 25.02.2022.

Pērn septembrī darbu sāka Vienotais tiesību aktu projektuizstrādes un saskaņošanas portāls (TAP portāls) – digitāla valdībā izskatāmo dokumentu un datu aprites informācijas sistēma. Līdz ar TAP portāla ieviešanu institūciju izstrādātie dokumenti, kuri tiek izskatīti valdībā, nevis “ceļos” e-pastos un vēstulēs starp to izstrādē tieši iesaistītajām pusēm, bet ir pieejami vienā informācijas sistēmā. Digitalizējot tiesību aktu projektu izstrādi, būtiski mainījies arī formāts, kādā tiek īstenotas sabiedrības līdzdalības iespējas. Lēmumu pieņemšanas process kļuvis caurskatāmāks un efektīvāks, nodrošinot ikvienam iespēju sekot līdzi interesējošā jautājuma risināšanai.

Valsts pārvalde Latvijā pamatoti kritizēta par sabiedrības grupu nepietiekamu iesaistīšanu tiesību aktu izstrādes procesā un nereti par formāli īstenotām līdzdalības iespējām. Valsts kancelejas dati liecina, ka lielākoties tiesību aktu projekti sabiedriskajai apspriešanai tiek nodoti uz divām nedēļām un pēc termiņa noslēgšanās tiek virzīti tālākajā saskaņošanas procesā. Vēlamāk būtu apzināt mērķa grupas, kuras skars plānotās izmaiņas, un attiecīgi tās vismaz informēt par plānotajām izmaiņām un dot iespēju iesaistīties piemērotā veidā.

No formālas pieejas uz koprades procesu

Sabiedrības līdzdalības jeb iesaistes jaunākā tendence pasaulē šobrīd ir koprades pieejas izmantošana: risināmā problēma tiek definēta, izzinot iedzīvotāju vajadzības un paradumus, bet risinājumi tiek radīti nevis atrauti atbildīgajā ministrijā, bet kopīgi, dialogā ar iedzīvotājiem, kurus tie skar, ar jomas ekspertiem, pētniekiem, citām iesaistītajām publiskajām institūcijām. Līdz ar

paaudžu maiņu un pastāvīgu kompetenču izkopšanu valsts pārvalde ir kļuvusi daudz atvērtāka un vairāk vērsta uz sadarbību ar sabiedrību nekā pirms dažiem gadiem. Arī turpmāk Valsts kancelejai plāno stiprināt valsts pārvaldē nodarbināto izpratni par sabiedrības iesaistes nozīmību. Jau tagad koprades procesā top vadlīnijas un tiks organizētas mācības[1].

Līdzdalība tiesību aktu izstrādes procesā prasa gan specifiskas zināšanas un prasmes, gan laiku, kas iedzīvotājam var būt būtisks ierobežojums. Latvijā reti praktizē tādu metodi kā aptaujas iedzīvotāju viedokļa noskaidrošanai, bieži līdzdalība notiek jau par konkrētiem dokumentu projektiem. Digitālā rīka līdzdalības platformas manabals.lv popularitāte liecina, ka iedzīvotāji izmanto iespēju izveidot un vākt balsis par savām iniciatīvām, tādējādi parādot attiecīgā jautājuma nozīmīgumu noteiktām sabiedrības grupām un sabiedrībā kopumā. Iedzīvotājs no valsts sagaida iespējami ātru un individuālu risinājumu savai situācijai, tāpēc iesaistīšanās tādā sarežģītā procesā, kāda ir tiesību aktu projektu izstrāde, var šķist pārāk laikietilpīga.

TAP portāls – solis uz priekšu sabiedrības līdzdalībā

Nevalstisko organizāciju (NVO) sektorā situācija ir krietni atšķirīga: kaut arī Valsts kancelejai nav apkopotas statistikas, zināms, ka ir vairāk nekā 100 aktīvu organizāciju, kas savā jomā regulāri iesaistās noteikumu un likumprojektu izstrādē sadarbībā ar valsts pārvaldi un atbildīgajām ministrijām. TAP portāla priekšrocības var izjust ne tikai šīs NVO – jaunā sistēma palīdz būt aktīvākām arī organizācijām, kuras līdz šim iesaistījās mazāk, reaģēt ātrāk, jebkurā sev ērtāk vietā un laikā un redzēt, kādi jautājumi tiek virzīti steidzamības kārtībā.

Ja vēl ne tik senā pagātnē NVO nācās cīnīties par to, lai viņu viedoklis tiktu sadzirdēts, bet galavārds tik un tā piederēja valsts pārvaldes iestādēm, šobrīd daudz lielāka nozīme ir sadarbībai un kompromisiem. Bez lietotāju vajadzību un dažādu sabiedrības grupu viedokļa izziņas, ko lieliski savā darbā nodrošina NVO, nav iespējams nonākt līdz jēgpilnam rezultātam, kas atbilst sabiedrības vairākuma interesēm. Pat ja NVO paustais viedoklis netiek iekļauts tiesību aktos par absolūtiem 100%, tas nenozīmē, ka likumprojekta autors neieklausās, nedzird, nereaģē, bet gan atgādina, ka jebkura tiesību akta izstrādē ir jāpanāk kompromisi un caurskatāmā procesā visiem iesaistītajiem jārod iespēja skaidrot un aizstāvēt savas intereses.

TAP portālā vienuviet pieejama visa ar konkrēto tiesību aktu saistītā informācija, tajā skaitā visu iesaistīto iestāžu un organizāciju sniegtie komentāri un atzinumi, kas palīdz izprast citu sabiedrības grupu vajadzības un efektīvāk rast kompromisus starp iesaistītajām pusēm. Jebkuram interesentam ir vieglāk uzzināt par konkrētu tiesību aktu projektu virzību un sekot tai līdzi.

Tāpat TAP portālā iespējams pieteikties sanāksmēm, diskusijām un darba grupām konkrētā tiesību akta izstrādei, ja šāds formāts izvēlēts no projekta autora puses. Digitālā transformācija lēmumu pieņemšanas procesā ir aktuāla tendence arī citur pasaulē, kā, piemēram, Igaunijā līdzīgs portāls darbojas jau kopš 2011. gada, un šobrīd tas tiek pilnveidots par koprades platformu. Valsts kancelejas piedāvātais TAP portāls ir novitāte, kam atzinību velta gan Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija jeb OECD, gan Eiropas Padomes Pretkorupcijas valstu grupa jeb GRECO, kas TAP portālu vērtē kā atvērtas un godprātīgas valsts pārvaldības rīku.

Jaunajā TAP portālā, izmantojot e-pakalpojumu, dalībai sanāksmēs, komentāru paušanai un risku identificēšanai var pieteikties jebkura NVO, tādējādi krietni paplašinot iesaistes iespējas un neizvirzot kādu no organizācijām būt pārākai pār citām. Protams, ir viegli strādāt ar zināmiem partneriem, tomēr jaunu spēlētāju iesaiste var krietni uzlabot sadarbības procesu, veicinot viedokļu dažādību, kā arī no atšķirīga skatu punkta ļaujot saskatīt līdz šim nepamanītus riskus un jaunas, labas idejas.

Vēl viens solis valsts pārvaldes procesu digitalizācijā

Covid-19 laika pāreja uz attālināto darbu un elektroniska dokumentu aprīte vairojusi lietotāju digitālās prasmes un paver arī jaunas līdzdalības iespējas. Attālināta komentāru sniegšana vai pievienošanās sapulcēm, kas tagad ir kļuvusi par normālu ikdienu, ļauj daudz efektīvāk iesaistīties tiesību aktu izstrādē reģionālajām NVO, kurām citkārt būtu vajadzīgs daudz brīva laika un papildu resursu, lai brauktu, piemēram, uz Rīgu un paustu savu viedokli klātienē. Tas ļauj arī pašām NVO vairāk sadarboties savā starpā un apspriešanai piedāvāt nozarē jau pārrunātus priekšlikumus. Pieprasījums pēc lietošanā ērtiem digitālajiem risinājumiem ir devis iespēju attīstīt arī valsts pārvaldes digitālās prasmes un attālināto formātu klāstu, ko pielietot ikdienas darbā. Tāpēc es patiešām ceru, ka jaunais TAP portāls ir vēl viens solis tuvāk vienotai pilsoniskās sabiedrības un valsts pārvaldes izpratnei par tiesību aktu izstrādi kā koprades procesu.

Protams, mēs ar kolēģiem Valsts kancelejā apzināmies pārejas perioda nozīmību – kā jebkura jauna lieta, arī TAP portāls vēl joprojām jāapgūst, jāiemācās to lietot, jāsaprot, kā tas darbojas un kādas iespējas sniedz. Tas prasa zināmu atvērtību un domāšanas elastīgumu, taču sniedzot praktisku atbalstu NVO TAP lietošanā esmu pārliecinājies, ka, līdzdarbojoties ar TAP portāla starpniecību, NVO novērtē attīstības ceļu, ko visas sabiedrības interesēs izvēlējusies valsts pārvalde.

[1] Vadlīnijas un mācības top iniciatīvas “Sabiedrības līdzdalība – atslēga demokrātijas nākotnei” ietvaros. Tās īstenošana 49 997 EUR apmērā tiek atbalstīta Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas grantu 2014 – 2021. gadam Divpusējās sadarbības fonda ietvaros.

Sabiedrības līdzdalība tiesību aktu izstrādē

78% pārliecināti: digitalizācija veicinās sabiedrības līdzdalību nozīmīgu jautājumu apspriešanā

Vairāk nekā trešā daļa Latvijas iedzīvotāju jau ir iesaistījusies kādā sabiedrībai būtisku jautājumu publiskā apspriešanā, liecina pētījuma* rezultāti. Vienlaikus aptaujātie pauž, ka caurskatāmi...

01.12.2021.

[TAP
portāls](#)

[Valsts
kanceleja](#)

[Līdzdalība](#)

Valsts pārvaldes digitalizācija: vai esam soli priekšā Eiropai?

Pagājis mēnesis, kopš darbu sācis Vienotais tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls (TAP portāls) – elektroniska valdībā izskatāmo dokumentu un datu aprites sistēma. Šobrīd valsts...

22.10.2021.

[TAP
portāls](#)

[Valsts
kanceleja](#)

Jaunais TAP portāls atvieglos sabiedrības līdzdalību tiesību aktu izstrādes procesā

Šī gada 9. septembrī darbu sāka Vienotais tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls (TAP portāls) – elektroniska valdībā izskatāmo dokumentu un datu aprites Valsts informācijas sistēma...

15.09.2021.

[Ministru
kabinets](#)

[Valsts
kanceleja](#)

[Līdzdalība](#)

[Direktora vietnieks valsts attīstības un starpnozaru pārvaldības jautājumos >](#)

[Valsts pārvaldes politikas departaments](#)

Zane Legzdiņa-Joja

Konsultante sabiedrības līdzdalības
jautājumos

 [+371 67082949](tel:+37167082949)

Saistītas tēmas

[Līdzdalība](#)

[TAP portāls](#)

[Valsts kanceleja](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/jaunais-tap-portals-instruments-sabiedribas-lidzdalibas-veicinasanai>